Minnesanteckningar_vt19m3
(20190218)

För terminens tredje samtal hade vi läst Kap 1, Den teknologiska utmaningen, i Hararis nya bok, 21 Tankar om det 21:a århundradet. Jag hade förberett några frågeställningar;

- Har du lärt dig något nytt? Skriv ner en eller två saker som du vill reflektera över!
- Är utvecklandet av algoritmer bra eller dåligt?
- Harari gör en tydlig skillnad mellan intelligens och medvetande. Han menar att forskningen är koncentrerad på att utveckla intelligensen och uttrycker beklagande över att forskningen om medvetandet är nästan obefintlig. Men vad är egentligen medvetande?
  Och hur kan medvetandet bidra till en bättre värld?

Med den info- och biotech utveckling som Harari beskriver ligger det nära till hands att klyftorna mellan människor ökar avseende rikedom, makt, utbildning och hälsa så till den grad att samhället blir uppdelat i en liten elit, övermänniskor, och en stor massa människor som egentligen inte behövs. I förhållande till den gamla industriella ordningen där människor exploaterades så uttrycker Harari att det faktiskt kan kännas bättre att vara utnyttjad än att vara fullständigt onödig, irrelevant. Risken för konsekvensen av stora olikheter lyftes fram; upplopp, anarki. Några hade nyligen läst Hamsuns bok Svältl – och gjorde jämförelser. Mats Tägtströms bok Liv 3.0 nämndes också.
Den här typen av litteratur, med domedagsstämpel, är innelitteratur just nu. Deckare nämndes som exempel på tidigare sådan populärlitteratur.

Det kan finnas anledning att vara skeptisk till fakta, även om det finns rikligt med fotnötter och referenser. Det kan också vara meningsfullt att fundera över vilka andra förhållanden som kan vara relevanta för samhällsutvecklingen. Vi konstaterade också att Harari ägnat minimal uppmärksamhet åt vårt förhållande till naturen, som kan sätta käppar i hjulet vad gäller info- och biotech utvecklingen. Vad händer när ekosystem kollapsar och havsytan stigen, orkaner och nederbörd eller brist på nederbörden medför stora flyktingströmmar. Den enkla frågan Vad händer när strömmen tar slut? fick oss att tänka till.

Kan algoritmerna verkligen känna mig bättre än jagsjälv var också en fråga. Ett sätt att förhålla sig till algoritmer som ger oss förslag på handlande är att ta vara på delar av deras föreslagna val, och samtidigt förhålla sig skeptisk till andra förslag. En viktig fråga att ställa är vem som äger Big Data och algoritmerna. Vems intresse gagnar det att jag följer algoritmerna. ”Socialstyrelsens rekommendationer borde vara mer tillförlitliga än Googles”.

I bokens avsnitt om Arbete frågade vi Vad är egentligen Arbete? Allt eftersom vi fjärmar oss från det liberala, industriella konsumtionssamhället måste vi se på arbete på annat sätt än 8-17 knegande. Svårt att hitta existensberättigande för fackföreningar om flertalet människor inte behövs.

Harari har ett sätt att beskriva historiska skeenden på ett lättfattligt och överskådligt sätt, t ex när han beskriver 1900-talets väsentliga berättelser eller -ismer. Den sedan länge förhärskande -ismen, liberalism, med demokrati, frihet, jämlikhet och mänskliga rättigheter som ledord, håller sakteliga på att vittra sönder. Just nu, menar Harari, saknas en global berättelse som vi kan hålla oss till. Och det är farligt om vi inte snarast finner ut en berättelse som kan omfatta en nödvändig global världsordning.

Den sista frågeställningen som jag förberett handlar om intelligens och medvetande. Och vad är liv? Det som inte är självupplevt – är det liv? Att finnas till i en artificiell värld (IRL) - är det liv?

Vi läste att Harari menade att liv och medvetande handlar om känsloupplevelser, och kompletterade

med att medvetandet startar hos barnet när hen upptäcker den egna personen, skild från mamman. Men kan inte en AI-maskin ha medvetande? Knappast tyckte de flesta av oss även om den vana maskinföraren menade att maskinen är väl medveten om när oljetrycket sjunker och mår dåligt.

Den svåraste av frågorna var hur medvetandet kan bidra till en bättre värld. Och hur skall vi kunna forska på området?
Vi hittade inte direkt på några forskningsideér men lyfte fram skolans roll när det gäller att fostra ungdomar att själv uppleva känslor och att detektera känslor hos andra. Empati är ett viktigt begrepp som vi knappast får någon skolning i annat än i bästa fall familjen och den nära kretsen. Trygghetsövningar och lära sig och förstå rättvisa är också angeläget.
Men dagen skola fokuserar alltför mycket på ”intelligensutvecklingen”.

Till nästa samtal, 4 mars, förbereder vi oss genom att läsa Kap 2, Den politiska utmaningen.